

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ

Το Συμβούλιο του Πανεπιστημίου Κρήτης, κατά τη συνεδρίασή του στις 15 Νοεμβρίου 2013, πληροφορήθηκε με θλίψη την είδηση του θανάτου του ομότιμου καθηγητή του Φιλολογικού Τμήματος, Στυλιανού Αλεξίου, που συνέβη τρεις μέρες νωρίτερα, στις 12 του μηνός. Τα πλησιέστερα προς τον εκλιπόντα επιστήμονα μέλη του Συμβουλίου έλαβαν τον λόγο και αναφέρθηκαν στο μεγάλο και πολύπλευρο έργο του: αρχαιολογικό, φιλολογικό και λογοτεχνικό.

Ο Σ.Α. υπήρξε ένας από τους αρχικούς διδάσκοντες της Φιλοσοφικής Σχολής του Π.Κ., όταν υποδέχθηκε τους πρώτους φοιτητές της το 1977. Έξι χρόνια αργότερα εξελέγη καθηγητής της Νεοελληνικής φιλολογίας στις πρώτες εκλογές καθηγητών του Πανεπιστημίου, που έγιναν το 1982. Άλλα έξι χρόνια αργότερα, το 1988, συνταξιοδοτήθηκε και ανακηρύχθηκε ομότιμος καθηγητής του Τμήματος Φιλολογίας. Η περίοδος της δωδεκαετούς περίπου θητείας του στο Π.Κ. ήταν μια δεύτερη, σχετικά σύντομη, επαγγελματική καριέρα, εκείνη του φιλολόγου, την οποία όμως είχαν εξαγγείλει πολύ ενωρίτερα λαμπρές δημοσιεύσεις, όπως η θεμελιώδης μελέτη του για τον Αναγεννησιακό χαρακτήρα του *Ερωτοκρίτου* (1952), η *Ανθολογία* της Κρητικής ποίησης από τον ΙΕ΄ ως τον ΙΖ΄ αιώνα (1954), η κριτική έκδοση του ειδυλλίου της *Βοσκοπούλας* (1963). Στα επόμενα είκοσι πέντε χρόνια, από το 1988 ως τον θάνατό του, συνέχισε να υπηρετεί τη Νεοελληνική φιλολογία με δημιουργικότητα χωρίς προηγούμενο τόσο ως προς την ποσότητα όσο και ως προς την ποιότητα των δημοσιεύσεών του. Στον κατάλογο της Βιβλιοθήκης του Π.Κ. αριθμούνται 127 εγγραφές, στις οποίες βέβαια συμπεριλαμβάνονται νεότερες εκδόσεις και μεταφράσεις βιβλίων του σε ξένες γλώσσες, αρκετά ανάτυπα μελετών σε επιστημονικά περιοδικά, και φυσικά τα αρχαιολογικά του έργα. Παρόμοια αναζήτηση στη Βιβλιοθήκη του Harvard αποδίδει 49 τίτλους βιβλίων.

Ο Αλεξίου, πριν εξελιχθεί σε νεοελληνιστή πλήρους απασχολήσεως, τρόπον τινά, διακρίθηκε διεθνώς ως αρχαιολόγος με ειδίκευση στη μινωική αρχαιολογία. Στην Αρχαιολογική Υπηρεσία εισήλθε το 1947 και αποχώρησε ύστερα από τριάντα χρόνια, το 1977, από τη θέση του Γενικού Εφόρου Αρχαιοτήτων και Διευθυντή του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου – για καλή τύχη του Π.Κ. Δεν είναι εδώ η περίπτωση ή ο τόπος να αναφερθούν τα αρχαιολογικά του δημοσιεύματα, αλλά πρέπει να μνημονευθούν τουλάχιστον το αξεπέραστο ως και σήμερα βιβλίο του *Μινωικός πολιτισμός* (1965, μεταφρασμένο στα γερμανικά και τα αγγλικά), και η δημοσίευση της μεγάλης ανασκαφής των μινωικών τάφων στον Λέντα της νότιας παραλίας του Ηρακλείου, *The early Minoan tombs of Lebena* (2004). Στις χρονολογικές διασταυρώσεις αρχαιολογικών και φιλολογικών δημοσιεύσεων πρέπει να προστεθεί και η απροσδόκητη, αλλά άριστα τεκμηριωμένη μελέτη, «Τείχη και ακροπόλεις στη Μινωική Κρήτη: Ο μύθος της μινωικής ειρήνης» (1979).

Από τις πολλές και μεγάλες συμβολές του Σ.Α. στη Νεοελληνική φιλολογία αξίζει να μνημονευθούν σ' αυτή την πολύ σύντομη αναφορά η έκδοση του βυζαντινού επικού μυθιστορήματος, *Βασίλειος Διγενής Ακρίτης* (1985), την οποία ακολούθησε μια «έκρηξη

μελετών για τον Διγενή» (Ε. Καψωμένος), η έκδοση των μεγάλων έργων της Κρητικής λογοτεχνίας (*Ερωτόκριτος* 1980 [5η έκδ. 2008], *Ερωφίλη* 1988, *Ροδολίνος* 1987, *Ζήνων* 1991, κά., τα περισσότερα με τη συνεργασία της συζύγου του, Μάρθας Αποσκήτη), και η έκδοση του Σολωμού (1994).

Το τεράστιο εύρος του λογοτεχνικού ορίζοντα του Αλεξίου αντιπροσωπεύει το τελευταίο μεγάλο έργο του, *Ελληνική λογοτεχνία. Από τον Όμηρο στον 20ό αιώνα* (2010). Πρόκειται για ένα βιβλίο 560 σελίδων, χωρίς υποσημειώσεις ή βιβλιογραφία, με το οποίο ο συγγραφέας **δεν** επιχειρεί το αδύνατο ως φιλόλογος ή ιστορικός, αλλά κατορθώνει να διατυπώσει τον προσωπικό του “κανόνα” της ελληνικής λογοτεχνίας διαχρονικά. Είναι ένα βιβλίο χωρίς προηγούμενο· το απολύτως αντίθετο ενός διδακτικού συγγράμματος, αλλά μια πνευματική διαθήκη που απευθύνεται σε μαθητές, φίλους – και όχι μόνο σ’ αυτούς φυσικά.

Εκτός από αρχαιολόγος, ιστορικός των γραμμάτων και φιλόλογος, ο Σ.Τ. ήταν και λογοτέχνης : αριστοτέχνης μεταφραστής του Ομήρου και του Σαίξπηρ, και ενίοτε ποιητής που καταγράφει τη συγκίνηση που του προξενούν μεγάλα γεγονότα ή μικρές εμπειρίες, όπως λόγου χάριν η ανακάλυψη ενός παλαιοχριστιανικού ψηφιδωτού στην παραλία της Χερσονήσου, μέσα στο νερό:

ΨΗΦΙΔΩΤΟ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Ρόδα, σταυροί, πλεξούδες κοριτσιών,
ψηφί χοντρό, πρασινωπό, κόκκινο, μαύρο,
και κύμα σαν σμαράγδι, παίζοντας, αφρίζοντας,
πάνω από τόσους ψαλμούς που έχουν σωπάσει,
πάνω από τόσα βήματα ιερέων και διακόνων,
κύμα που τραγουδά «φως ιλαρόν».